

Πρωτοβουλία για ένα Πολύμορφο κίνημα στην Ψυχική Υγεία

“Ο αγώνας του ανθρώπου ενάντια στην εξουσία είναι ο αγώνας της μνήμης ενάντια στη λήθη”

Milan Koundera

Στις 30 Ιουλίου πέθανε ένας ασθενής που νοσηλευόταν εδώ και δέκα χρόνια στο ΨΝΑ, βάσει του αρ. 69 ΠΚ, κλεισμένος, όλα αυτά τα χρόνια, μέσα σ' ένα χώρο απομόνωσης. Αν και δεν ήταν από τις διασημότητες που (και) ο θάνατός τους γίνεται είδηση στα ΜΜΕ, ο Χρήστος Διαμαντέας σημάδεψε, με τον τρόπο του, όλη την πρόσφατη ιστορία του ΨΝΑ και της κυρίαρχης ψυχιατρικής συνολικά.

Σύμφωνα με τα ελάχιστα που έγιναν γνωστά, είχε, ξανά, καταπιεί ένα αντικείμενο, αυτή τη φορά ένα κουτάλι, μεταφέρθηκε σε χειρουργική κλινική του Ευαγγελισμού, όπου μετά από λίγες μέρες, «λόγω επιπλοκών, απεβίωσε».

Γνωρίζουμε πως ο Χρ. Διαμαντέας έπασχε από μια οργανική εγκεφαλική βλάβη και συχνά αποκρινόταν στα συνήθη περιβαλλοντικά ερεθίσματα μ' ένα αιφνίδιο πέρασμα από μια κατάσταση ηρεμίας σε μια κατάσταση υπερέντασης που ενίοτε (και κάτω από συνθήκες που δεν γνωρίζουμε αν ποτέ διερευνήθηκαν) εκφραζόταν με επιθετική συμπεριφορά. Το συμβάν με τον θάνατο που προκάλεσε συγγενούς του, με αποτέλεσμα τον εγκλεισμό του στο ψυχιατρείο ως ακαταλόγιστου, βάσει του αρ. 69 ΠΚ, είχε σε μεγάλο βαθμό να κάνει και με την μέχρι τότε απουσία μιας ουσιαστικής βοήθειας στο χρόνιο πρόβλημά του.

Από την πρώτη στιγμή η συμπεριφορά του χαρακτηρίστηκε στο ΨΝΑ ως μη διαχειρίσιμη παρόλο που έπαιρνε άδειες και πήγαινε στο σπίτι της οικογένειάς του ή κυκλοφορούσε με συνοδεία στο χώρο του ψυχιατρείου για να ψωνίσει από το κυλικείο – ακόμα και στο γραφείο της Ιατρικής Υπηρεσίας βρισκόταν κάποτε (πριν χρόνια) με παρούσα εκεί μόνο μια υπάλληλο του γραφείου.

Κι' όμως, η λύση που επελέγη για τη «μη διαχειρίσιμη» για το σύστημα, όπως αυτό έχει μάθει να λειτουργεί, επιθετικότητα, ήταν ο εσαεί εγκλεισμός του σ' ένα θάλαμο (δίπλα σ' ένα τμήμα ασθενών με αυτισμό, νοητική υστέρηση κλπ, με κάποιους εξ' αυτών εσαεί καθηλωμένους), με την επικοινωνία συχνά να γίνεται, ακόμα και με τους «θεραπευτές» (ψυχίατρο, ψυχολόγο), μέσα από μια τρύπα στον τοίχο.

Άδειες για το σπίτι μπορούσε να παίρνει. Αλλά η ζωή μέσα στο ίδρυμα ήταν πάντα μια διαρκής, σε όλες τις πτυχές της καθημερινότητας, άσκηση βίας.

Ποτέ δεν αντιμετωπίστηκε η ιδιαιτερότητα του Χρ Διαμαντέα μ' έναν τρόπο ουσιαστικά θεραπευτικό (αντί αποκλειστικά κατασταλτικό), με διαμονή σ' έναν ανοιχτό χώρο, με ταυτόχρονη τη διάθεση επαρκούς αριθμητικά και προπαντός κατάλληλα εκπαιδευμένου προσωπικού, που να είναι σε θέση να κατανοεί την αλληλεπίδραση περιβαλλοντικών ερεθισμάτων και βίαιης αντίδρασης, έτσι ώστε να εγκαθιδρύεται μια σχέση εμπιστοσύνης, αμοιβαιότητας, στήριξης, πρόληψης. Γιατί μιαν «άλλη», ουσιαστικά θεραπευτική και όχι ακραιφνώς κατασταλτική προσέγγιση της ψυχικής υγείας, σημαίνει ότι, όσο πιο οξεία είναι μια κατάσταση, όσο πιο ακραία, όσο, επομένως, πιο πολύπλοκη, τόσο περισσότερο χρειάζεται, αντί για τις απλοποιητικές απαντήσεις των περιοριστικών μέτρων, την κινητοποίηση όλων των αναγκαίων πόρων, ανθρώπινων και υλικών, σ' ένα αντίστοιχα πολύπλοκο θεραπευτικό σχέδιο και πρόγραμμα δράσης.

Η βία του/της όποιου/ας ψυχικά ασθενούς, αν και σχετίζεται με την λεγόμενη ψυχική αρρώστια, πόσο μάλλον με μια οργανική εγκεφαλική βλάβη, δεν αποτελεί, ωστόσο, μια γραμμική της έκφραση. Έχοντας συχνά βιώσει τη ματαίωση βιωμάτων, επιθυμιών και αναγκών από ένα περιβάλλον καταχρηστικό, χωρίς κατανόηση και ενίοτε βίαιο (οικογενειακό, κοινωνικό, εργασιακό ή άλλο), βρίσκεται αντιμέτωπος/η με τη βία του ιδρύματος, με μια ψυχιατρική κουλτούρα και πρακτική που δεν μπορεί να δει στην κατάσταση κρίσης, στο θυμό, στα ουρλιαχτά, στις απειλές, στις κλωτσιές, παρά ένα σύμπτωμα (και επιβεβαίωση) της αρρώστιας, αντί για μια βίαιη απάντηση στη βία του ιδρύματος, ένα τρόπο εξέγερσης απέναντι σ' έναν θεσμό απίστευτα φτωχό σε θεραπευτικές επιλογές, έναν θεσμό που τον/την εξευτελίζει, τον/την απονεκρώνει, που μεταλλάσσει το άρρωστο σώμα του σε σώμα του ιδρύματος.

Η προϊούσα επιδείνωση της ψυχικής κατάστασης του Χρ. Διαμαντέα (σωματικό βάρος, κατάποση αντικειμένων, ευερεθιστότητα) είχε να κάνει ακριβώς με αυτή την άκρως κατασταλτική αντιμετώπιση, με την καθημερινότητά του να είναι συνυφασμένη με όλο και μια νέα δόση καταστολής: Έχοντας αναχθεί σε ενσάρκωση της έννοιας της

«επικινδυνότητας» ως ατομικής ιδιότητας. Με την διαρκή αναζήτηση τόπων ξεφορτώματος, στον Κορυδαλλό ή όπου αλλού. Με τη λειτουργία του «αποδιοπομπαίου τράγου». Στην πυρκαγιά που ξεκίνησε από το χώρο απομόνωσής του, το Σεπτέμβρη του 2015 και για τους θανάτους τριών εσαεί καθηλωμένων ασθενών στο διπλανό τμήμα λόγω των αναθυμιάσεων από την πυρκαγιά, ένοχος να μην «βρεθεί» κανείς άλλος παρά μόνο αυτός. Κανείς/καμιά από το σύστημα, όπως αυτό λειτουργεί.

Ο Χρ. Διαμαντέας, χωρίς ποτέ να το επιδιώξει, θα μείνει στην ιστορία ως η έκφραση της αμετάκλητης θεραπευτικής χρεωκοπίας της κυρίαρχης κατασταλτικής ψυχιατρικής.

Ας ελπίσουμε ότι, τουλάχιστον, ο χώρος που κρατούνταν έγκλειστος ο Χρ. Διαμαντέας μέχρι να πεθάνει, θα κλείσει και δεν χρησιμοποιηθεί για γνωστούς «υποψήφιους άλλους».

16/8/22